
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Afyonkarahisar Turizmi Hakkındaki Algıları¹

Hakkı YAZICI² Mehmet Kürşat KOCA³ Evren EKİZ⁴ Erdal AKPINAR⁵

Geliş Tarihi: 29.06.2017

Kabul Tarihi: 01.12.2017

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmanın amacı Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yaşadıkları çevrenin turizmi ve turistik varlıkları hakkındaki düşüncelerini ve algılarını ortaya çıkarmaktır. Ayrıca bu çalışmada daimi ikamet, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerinin katılımcılar üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmaya Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde öğrenim gören 207 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı katılmıştır. Katılımcıların Afyonkarahisar turizmi hakkındaki görüşlerini öğrenmek için araştırmacılar tarafından hazırlanan Likert tipi ölçeğin KMO değeri .86 olarak bulunmuş ve Barlett bütünlük testinin ise .00 olduğu belirlenmiştir. 18 madde ve iki boyuttan oluşan ölçeğin güvenilirlik katsayısının .88 olduğu tespit edilmiştir. Yapılan güvenilirlik ve faktör analizi sonuçlarına göre ölçek maddelerinin ortak faktörler altında toplandığı ve yapı bakımından güvenilir olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Afyonkarahisar turizmi hakkındaki algıları genel olarak olumlu olmakla birlikte katılımcılar Afyonkarahisar'ın turizm potansiyelinin yeterince etkili değerlendirilemediğini düşünmektedir. Ayrıca; Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Afyonkarahisar turizmi hakkındaki görüşlerinin daimi ikamet ve cinsiyet değişkenlerinde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Afyonkarahisar, turizm algısı, sosyal bilgiler, öğretmen adayı

¹ Bu çalışma 6. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Afyon Kocatepe Üniversitesi, e-mail: hyazici@aku.edu.tr

³ Afyon Kocatepe Üniversitesi, e-mail: mkkoca@aku.edu.tr

⁴ Afyon Kocatepe Üniversitesi, e-mail: eekiz@aku.edu.tr

⁵ Erzincan Üniversitesi, e-mail: eakpinar@erzincan.edu.tr

Views Of Pre-Service Social Studies Teachers' On Tourism In Afyonkarahisar

Submitted by 29.06.2017

Accepted by 01.12.2017

Research Paper

Abstract

The aim of this study is to explicit views of pre-service social studies teachers on tourism and touristic assets in Afyonkarahisar, Turkey. In addition, the effects of gender, grade level and permanent domicile were investigated. Participants were 207 pre-service social studies teachers studying at Afyon Kocatepe University. The KMO value calculated for the Likert-type survey was .86 and the Bartlett's test of sphericity was significant ($p=.00$). The reliability coefficient of the bidimensional survey consisting of 18 items was found as .88. Survey items were found to be valid and reliable based on the results of reliability and factor analyses. Results revealed pre-service social studies teachers had positive perceptions of tourism in Afyonkarahisar, Turkey, but they argued tourism potential of Afyonkarahisar was underestimated. Besides, their views significantly differed on their gender and permanent domicile.

Keywords: Afyonkarahisar, perception of the tourism, social studies, pre-sevice teacher

Giriş

Turizm, dinlenme, eğlenme, görme, tanıma, sportif karşılaşmalar yapma, temsil veya konser verme, bilgi ve görgüsünü arttırma gibi amaçlarla; ya da, sadece zevk için (duygusal amaçlarla) yapılan gezi (seyahate çıkma) demektir (Doğanay ve Zaman, 2013, s.1). Günümüz itibariyle turizm insanların en önemli boş zaman aktivitelerinden biri haline gelmiştir. Pek çok insan boş vakitlerini, dinlenme-eğlenme, yeni yerleri gezip görme, farklı kültürleri tanıma vb. arzuları için kullanmaktadır. Bu yüzden, insanlar sürekli ikamet ettiği mekânlarda karşılayamadıkları ihtiyaçları gidermek amacıyla, kendileri açısından cazip olan başka yerlere giderler (Kervankıran, 2014).

Herhangi bir yerin turistik yer kabul edilmesi ve turist çekebilme niteliği üç temel unsurla ilişkilidir. Bunlar; turistik çekicilikler (turistik kaynaklar ve ya turistik değerler), ulaşım (erişim) ve konaklamadır ve turizmin temel unsurları ya da turizmin arz kaynakları olarak adlandırılırlar. “Çekicilikler, turizmin yer seçiminde rol oynayan coğrafi kaynaklardır ve turiste bir alanı ziyaret etme isteği uyandırır; ulaşım ve iletişim hizmetleri erişilebilirliği sağlayarak bu ziyareti gerçekleştirirler; konaklama da, turistin gidilen yerde ağırlanmasını sağlar” (Özgüç, 2007). Turizmden ekonomik olarak en yüksek faydanın sağlanabilmesi bu üç unsurun etkili kullanılmasına bağlıdır. Olcay'a göre (2008) bu etkinliği ortaya çıkaracak güç ise kaliteli ve tabana yayılmış bir temel eğitim ile mesleki turizm eğitim sistemidir.

Maviş ve Kozak'a (1992) göre turizmde eğitimin fonksiyonu yalnızca hizmet verenlere mesleki bilgi ve davranış tarzı kazandırmak değil, aynı zamanda halkta turizm bilincini uyandırmaktır. Çünkü turistin gezdiği bölge veya ülkede oturan kişilerin bu bilince sahip olmaları, turiste karşı anlayışlı ve saygılı olmalarını da beraberinde getirir. Bu ise ancak, halkın turizm konusunda eğitilmesi ile mümkün olur (Ünlüönen, 1993).

Öğretimin, öğrenciye en yakın fiziksel çevre, sosyal çevre ve yaşadığı zamandan başlanılarak düzenlenmesi durumunda öğrenmenin daha kolay gerçekleşmesi öğretimin en temel ilkelerinden "yakından uzağa ilkesi" olarak tanımlanır (Doğanay, 2002). Bu yüzden öğrencilerin öğrenmelerinde yakın çevrelerindeki turizm olgularının etkisi büyüktür. Dolayısıyla bir yandan turizmin ihtiyaç duyduğu gelişmeyi sağlamak diğer yandan ise eğitimin temel ilkelerini gerçekleştirmek konusunda turizm ve eğitim birbiriyle sıkı bir ilişkiye sahiptir. Turizmin tarihi, coğrafi, kültürel ve ekonomik yönünü temel eğitim seviyesinde genç beyinlere tanıtılabilecek ders ise konu alanı itibari ile Sosyal Bilgiler dersidir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri ise öğretimin söz konusu hedeflere ulaşmasında kilit role sahiptir.

Literatür Taraması

Afyonkarahisar turizmi son yıllarda özellikle termal turizmin itici gücü ile hızlı bir gelişme göstermektedir. Özellikle Gazlıgöl Kaplıcası, Frig, Lidya, Pers, Helen, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı gibi birçok medeniyet tarafından kullanılmış ve kullanılmaya devam edilmektedir (Kervankıran, 2011). Geleneksel kaplıca ve hamam hizmeti ile başlayan termal kaynak kullanımı, günümüz itibariyle fizik tedavi, rehabilitasyon, hidroterapi, psikoterapi, egzersiz, diyet ve cilt bakımı ünitelerinin bulunduğu modern termal tesislere geçiş göstermiştir. Bu kapsamda yapılan tesislerde; Türk Hamamı, sauna, yüzme havuzları, çamur ve buhar banyoları, masaj üniteleri, tedavi havuzları, spor salonları ve fizik tedavi odaları hizmete sunulmuştur (Kervankıran, 2011). Bu aktivitelere son yıllarda kongre ve toplantı turizmine bağlı unsurlar da eklenmiş olup, sportif müsabaka ve sportif kamp temelinde de turizm geliştirilmeye çalışılmaktadır. Taş'ın (2012) da belirttiği gibi Afyonkarahisar'a olan

ulaşım imkânlarının kolay ve çeşitli olması da turizm faaliyetlerinin gelişmesinde oldukça etkili olmaktadır.

Afyonkarahisar İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü İstatistikleri'ne (2015) göre ilde 5 yıldızlı 10 otel hizmet vermekte olup bu otellerin yatak sayısı 5.450'dir. Diğer tesislerin kapasitesi dâhil edildiğinde bu sayı 13.127'ye ulaşmaktadır. Yapımı projelendirilmiş tesislerin devreye girmesiyle ildeki konaklama potansiyelinin 24.693'e ulaşacağı ve bunun 17.016 yatak kapasiteli bölümünün 5 yıldızlı otellerin bünyesinde yer alacağı öngörülmektedir. Afyonkarahisar ilinde turizmin hızla geliştiğinin bir diğer göstergesi de konaklama tesislerinde kalan turist sayısındaki artıştır. 2000 yılında 428.477 yerli, 1.827 yabancı turist Afyonkarahisar ilinde konaklama yapmış iken 2015 yılında bu rakamlar sırasıyla 668.318 ve 17.151 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu 16 yıllık dönemdeki turist sayısı yerli turist olarak % 156, yabancı turist olarak ise % 940 olarak artış göstermiştir.

İlde Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın belirlediği dört termal turizm merkezi bulunmaktadır. Sahada termal kaynaklara bağlı olarak hizmet veren çok sayıda tesis bulunmakta ve her geçen gün yenileri eklenmektedir. Bununla birlikte Afyonkarahisar'ın doğal turistik çekicilikleri arasında yalnızca termal kaynaklar bulunmamaktadır. İldeki diğer doğal çekicilikleri ise, yaylalar, peribacaları, akarsular, göller ve mağaralar oluşturmaktadır (Özdemir ve Kervankıran, 2012).

Afyonkarahisar ili kültürel kaynaklar bakımından da oldukça zengindir. Afyonkarahisar, Eskişehir, Kütahya illerini kapsayan ve Frig Vadisi (Frigya Kültür ve Termal Turizm Gelişim Bölgesi) olarak adlandırılan Anadolu'nun en eski medeniyetlerinin yaşadığı ve antik kalıntıların bulunduğu arazinin en geniş bölümü Afyonkarahisar sınırları içerisinde

bulunmaktadır. Sahada kaya yerleşmeleri, kaleler, kiliseler, tapınaklar, şapeller, anıt kayalar, mezar odaları gibi çok sayıda kültürel değer bulunmaktadır. Yine, Başkomutan Meydan Muharebesi'nin yaşandığı savaş alanları, Afyonkarahisar Tarihi Evleri, Karahisar Kalesi, Mevlevihane, müzeler, festivaller, el sanatları ve gastronomik unsurlar da diğer kültürel turizm değerlerini oluşturmaktadır (Bozdağ, 2009; İlgar, 2001a; İlgar, 2001b; İlgar ve Karazeybek, 2001; Koca, 2016; Özdemir ve Kervankıran, 2012; Sel, 2001; Uyan, 2001; Üyümez ve Kaya, 2001). Ayrıca ilde bulunun doğal ve kültürel kaynaklar, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Türkiye Turizm Stratejisi 2023 hedefleri içerisinde de yer almaktadır. Bu hedefler bağlamında Frigya Kültür ve Termal Turizm Gelişim Bölgesi kapsamında termal ve kültür turizmi kapasitesinin alternatif turizm türleri ile bütünleşmesi sağlanarak yakın çevredeki diğer kültürel ve doğal değerlerle de ilişkilendirilmesi planlanmaktadır (Türkiye Turizm Stratejisi 2023, 2007).

Maviş ve Kozak (1992), Ünlüöner (1993) ve Olcay'a (2008) göre turizmin bir ekonomik faaliyet olarak etkin olabilmesi için hem turizm sektöründe çalışanların iyi bir mesleki eğitim almaları hem de halkın turizm faaliyetleri hakkında bilinç kazanması gerekmektedir. Özellikle turizm hakkında toplumun geneline yayılmış bir bilinç düzeyine erişmekte Sosyal Bilgiler dersi önemli yere sahiptir. Çınar'a (2013) göre turizm biliminin ilgili bulunduğu Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Sosyoloji, Kültür ve Din gibi çeşitli sosyal bilim alanlarıyla ilk ve ortaokul düzeyindeki bireyle bağlantıyı sağlayan öğretim programı Sosyal Bilgilerdir. Çünkü turizm faaliyetleri gibi Sosyal Bilgiler dersi de çok yönlülüğü nedeniyle birçok sosyal bilimle yakın ilişki içerisinde.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelendiğinde, programa yön veren sekiz öğrenme alanından Kültür ve Miras, İnsanlar Yerler ve Çevreler, Üretim Dağıtım ve Tüketim, Küresel

Bağlantılar (MEB, 2005) öğrenme alanlarının turizmle ilgili bilgi, beceri, tutum ve değerleri öğrencide geliştirmeye çalışıldığı görülebilir. Yine öğretim programında öğrencilere kazandırılmak istenen becerilerden girişimcilik, iletişim, mekânı algılama, sosyal katılım, zaman ve kronolojiyi algılama becerileri de turizm eğitimi ile ilişkilendirilebilir. Programda yer alan değerler arasında doğrudan ya da dolaylı olarak turizm eğitimini ilgilendirenler de şöyle sıralanabilir; misafirperverlik, doğal çevreye duyarlılık, yardımseverlik, estetik, duygu ve düşüncelere saygı, temizlik ve kültürel mirasa duyarlılık (MEB, 2005). Sosyal Bilgiler dersinin işlerliğini sağlayan temel unsura öğretim programında kazanım adı verilmektedir. Çınar'ın (2013) tespitine göre 5., 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanım sayısı 128'dir ve bunlardan 55 tanesi turizm bilincini sosyal bilimlerin çeşitli disiplinlerine ait bilgi içeriğiyle öğrencilere kazandırmayı amaçlamaktadır.

Sosyal Bilgiler; genç bireylerin hayatlarının tümünde ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve değerleri kazanarak, topluma uyum sağladıkları bir dönemde (Boyacı, 2006; Fidan ve Erden, 1998) bireyi hayata hazırlamakta en büyük paya sahip olan derstir. Dolayısıyla genelde bireyin topluma uyumlu ve etkin bir vatandaş olmasında, özelde ise turizm eğitiminin hedeflerine ulaşılmasında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görevi büyüktür. Bu görevi yerine getirebilmeleri için Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin hangi bilgi, beceri ve tutumlara sahip olması gerektiği önemlidir. Öğretmen adaylarının yerel turizm konusundaki görüş ve algılarının belirlenmesi, turizm konusunda yeterli bilinç ile yetişmelerini sağlayacak öğretim programlarının hazırlanmasına büyük katkı sağlayacaktır. Bu yüzden bu çalışmanın amacı Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yaşadıkları çevrenin turizmi ve turistik varlıkları hakkındaki düşüncelerini ve algılarını ortaya çıkarmak olarak belirlenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmen adaylarının görüşlerinde daimi ikamet, cinsiyet ve sınıf düzeyi açısından farklılık olup olmadığı da belirlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada; geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımı olan betimsel tarama (Karasar, 2013) yöntemi kullanılmıştır. Genellikle bir survey araştırması olan betimleme yöntemi, çok sayıda katılımcının söz konusu olduğu bir örnekleme (Fraenkel ve Wallen, 1996) katılımcıların görüş, algı, fikir veya tutumlarının kendi doğal koşulları içinde, olduğu gibi tanımlanmaya çalışıldığı ve katılımcıları herhangi bir şekilde etkileme çabasının gösterilmediği bir araştırma yöntemidir (Arseven, 2001; Kaptan, 2000).

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerini almak için araştırmacılar tarafından "Afyonkarahisar Turizmi Algı Ölçeği" hazırlanmıştır. Veri toplama aracı geliştirilirken öncelikle alan yazındaki benzer ölçme araçları, kaynak ve araştırmalar taranmış öğretmen adaylarıyla yapılan ön görüşmelerden elde edilen bilgiler çerçevesinde, ilk etapta 31 madde geliştirilmiştir. Geliştirilen maddeler alan ve ölçme-değerlendirme uzmanlarının görüşüne sunulmuş ve uzman görüşleri neticesinde ölçek 29 maddelik deneme ölçeği haline getirilerek ön uygulamaya tabi tutulmuştur.

Yapılan ön uygulamada örneklem alınan gruptan 150 kişiye ölçek uygulanmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Skewness ve Kurtosis testleri uygulanmış ve bu değerlerin sırasıyla -.17 ve -.38 olduğu görülmüştür. Söz konusu test değerlerinin +3 ila -3 arasında olması normal dağılımın göstergesidir (Tabachnick ve Fidell, 2007). Ölçekten elde edilen verilerin dağılımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi sonuçlarına göre normal değildir. Fakat bu iki test son derece tutucu testler olduğundan (Field, 2006), verilerin histogram ve Q-Q plot grafikleri incelenerek, grafiklerin belirgin

derecede bir çarpıklık göstermediği dolayısıyla ölçekten elde edilen verilerin dağılımının normal olduğu kanaatine varılmıştır.

Tablo 1

Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları ve Madde Toplam Korelasyonları

Madde No	Faktör Ortak Varyansı	Faktör-1 Yük Değeri	Döndürme Sonrası Yük Değeri		Madde Toplam Korelasyonu
			Faktör-1	Faktör-2	
Madde 3	.670	.607	.816	.064	.686
Madde 1	.650	.694	.800	.098	.606
Madde 6	.582	.647	.759	.074	.597
Madde 2	.562	.616	.749	.037	.688
Madde 8	.585	.701	.742	.186	.691
Madde 7	.568	.691	.731	.183	.635
Madde 5	.504	.704	.613	.358	.682
Madde 9	.358	.474	.598	.000	.688
Madde 10	.366	.575	.569	.204	.478
Madde 4	.482	.693	.568	.398	.569
Madde11	.578	.601	.193	.736	.599
Madde 17	.544	.534	.113	.729	.462
Madde 16	.526	.441	-.001	.725	.561
Madde 13	.517	.560	.168	.699	.516
Madde 15	.469	.533	.160	.666	.535
Madde 12	.437	.435	.042	.660	.468
Madde 14	.444	.495	.120	.655	.535
Madde 18	.433	.535	.190	.630	.559
Açıklanan Varyans					
Toplam: % 51.522					
Faktör-1: % 28.135					
Faktör-2: % 23.387					

Ön uygulama sonucu KMO değeri .86 olarak bulunmuş ve Barlett bütünlük testinin ise .00 olduğu görülerek ölçeğin alt boyutlara ayrılabilmesi tespit edilmiştir. Ayrıca döndürme sonrasında .45 faktör yükü alt sınırını karşılamayan maddelerin tek tek çıkarılmasıyla 18 maddelik ölçek elde edilmiştir. Döndürülmüş bileşenler matrisi incelendiğinde (Tablo 1), analize alınan 18 maddenin özdeğeri 1'den büyük olan iki faktör altında toplandığı görülmektedir. Birden çok faktörü olan bu tür ölçme araçlarında açıklanan toplam varyansın % 50' nin üzerinde olması istenir (Streiner, 1994). Söz konusu bu iki alt boyutun açıkladığı toplam varyans % 51.52'dir, birinci faktör ise tek başına toplam varyansın % 28.13'ünü açıklamaktadır. Maddelerle ilgili olarak tanımlanan iki faktörün ortak varyanslarının .35 ile

.66 arasında değiştiği gözlenmektedir (Tablo 1). Birinci faktörde yer alan maddelerin faktördeki yük değerleri .56 ile .81, ikinci faktörde ise .63 ile .73 arasında değişmektedir.

Ölçeği oluşturan faktörlerden ilki Afyonkarahisar'daki turizm faaliyeti hakkındaki genel bilgilere ulaşacağımız 10 maddeden oluşan (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10. maddeler) “Afyonkarahisar'da turizmin değeri” boyutudur. İkinci faktör grubunda ise doğal ve kültürel turistik varlıklarla alakalı olarak 8 maddeden oluşan (11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18. maddeler) “Afyonkarahisar'ın turizm varlıkları” boyutu yer almaktadır.

18 maddeden oluşan ölçeğin son halinin güvenilirlik katsayısının (Cronbach Alpha) .88 olduğu tespit edilmiştir. Ölçek boyutlarını oluşturan “Afyonkarahisar'da turizmin değeri” boyutunda güvenilirlik katsayısı .89, “Afyonkarahisar'ın turizm varlıkları” boyutunda ise .85'dir. Test yarılama yöntemiyle ölçeğin güvenilirliği hesaplanmış, Spearman Brown iki yarı test korelasyonu .77 olarak bulunmuştur. Ölçekte yer alan tüm maddeler için madde-toplam korelasyonları .46 ile .68 arasında değişmektedir (Tablo 1) ve t-değerleri anlamlıdır ($p < .001$). Madde toplam korelasyonu .30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği (Büyüköztürk, 2013) dikkate alındığında, ölçekteki maddelerin güvenilirliklerinin yüksek ve aynı davranışı ölçmeye yönelik oldukları söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, maddeler öğrencileri Afyonkarahisar turizmi hakkındaki algıları bakımından ayırt edebilmektedir.

Öğrencilerin Afyonkarahisar turizmi algı ölçeğinden aldıkları puanlar ile bu ölçeğin faktörleri arasında yüksek düzeyde, pozitif ve doğrusal bir ilişki vardır (sırasıyla $r = .89$ ve $r = .75$; $p < .001$). Birinci ve ikinci faktörler arasında ise, orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir korelasyonun olduğunu söylemek mümkündür ($r = .40$; $p < .001$). Dolayısıyla, bu alt ölçekler arasında olumlu bir tutarlılığın olduğu söylenebilir.

Ölçek üzerinde yapılan güvenilirlik ve faktör analizi çalışmalarına göre ölçek maddelerinin ortak faktörler altında toplandığı ve yapı bakımından güvenilir olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmen adayları çalışmanın genel evrenini oluşturmaktadır. Toplam 276 öğretmen adayına ölçek uygulanmış, 226 ölçeğin uygun şekilde doldurulduğu belirlenmiştir. İstatistik program ile yapılan inceleme sonucunda uygun dağılım göstermeyen 19 ölçek çıkarılmış ve araştırma örneklemini 207 Sosyal Bilgiler öğretmen adayından oluşmuştur. Yapılan testler ve açıklamalar sonucunda araştırmanın cinsiyet ve ikamet değişkenleri ilişkisiz örneklem t-testi, sınıf düzeyi değişkeni ise tek yönlü varyans analizi ile çözümlenmiştir. Tüm değişkenlerin Levene testi sonuçları verilerin homojen olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin her bir maddesi için katılma düzeylerine yönelik likert tipi beşli derecelendirme kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde puanların frekans, yüzde, aritmetik ortalama, ortanca (OR) ve tepe değerleri (TP) kullanılmıştır. Ortalama puanlar (\bar{x}) beşli derecelendirmeye göre; Hiç Katılmıyorum (1,00–1,80), Katılmıyorum (1,81–2,60), Kısmen Katılıyorum (2,61–3,40), Katılıyorum (3,41–4,20) ve Tamamen Katılıyorum (4,21–5,00) şeklinde değerlendirilmiştir.

Bulgular

Katılımcıların ölçeğe verdikleri cevaplardan elde edilen verilerin cevap seçeneklerine göre frekans, yüzde, aritmetik ortalama, ortanca ve tepe değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Ölçeğin “Afyonkarahisar'da turizmin değeri” boyutunda katılımcı cevaplarının ortalaması =2.72'dir ve katılımcılar Afyonkarahisar'daki turizm faaliyetlerinin orta düzeyde gelişme

gösterdiğini düşünmektedir. Katılımcıların Afyonkarahisar'daki turizm faaliyetlerinin orta düzeyde görmeleri tesis ve tanıtımın yetersiz olduğunu düşünmelerinden kaynaklanabilir. “Afyonkarahisar'ın turizm varlıkları” boyutunda verilen cevapların ortalaması ise =3.66, en fazla tercih edilen cevabın ise katılıyorum (n=101, % 48.8) olduğu görülmektedir. Katılımcıların bu boyutta verdikleri cevaplarla Afyonkarahisar'ın turizm açısından önemli kaynaklarının olduğunu ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşündükleri söylenebilir.

Katılımcıların ölçek genelindeki cevap ortalamaları ise =3.14 olarak belirlenmiştir. Bu bulgu öğretmen adaylarının Afyonkarahisar turizmi hakkında genel olarak olumlu bir algıya sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2

Boyutlar ve Ölçek Geneline Ait İstatistik Verilerin Dağılımı

Boyutlar	Maddeler	Cevap Seçenekleri										\bar{X}	OR-TD
		Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Afyonkarahisar'ın Turizm Değeri	1 Afyonkarahisar'da turizmin geliştiğini düşünüyorum.	43	20.7	55	26.6	67	32.4	34	16.4	8	3.9	2.56	3-3
	2 Turizmin Afyonkarahisar ekonomisine önemli katkı sağladığını düşünüyorum.	23	11.1	61	29.5	65	31.4	46	22.2	12	5.8	2.82	3-3
	3 Afyonkarahisar'da turizm faaliyetlerine değer verildiğini düşünüyorum.	40	19.3	64	30.9	73	35.3	24	11.6	6	2.9	2.47	3-3
	4 Afyonkarahisar'ın Türkiye turizmi içerisinde önemli bir yere sahip olduğunu düşünüyorum.	26	12.6	45	21.7	78	37.7	41	19.8	17	8.2	2.89	3-3
	5 Afyonkarahisar'da turizmin daha da gelişeceğine inanıyorum.	10	4.9	25	12.1	64	30.9	81	39.1	27	13.0	3.43	4-4
	6 Afyonkarahisar'ın turistik değerlerinin etkili bir şekilde kullanıldığını düşünüyorum.	31	15.0	75	36.2	79	38.2	19	8.7	4	1.9	2.46	2-3
	7 Turizmin Afyonkarahisar'a önemli bir istihdam sağladığını düşünüyorum.	28	13.5	63	30.4	62	30.0	46	22.2	8	3.9	2.72	3-2
	8 Turizm faaliyetlerinin	18	8.7	51	24.6	60	29.0	61	29.5	17	8.2	3.03	3-4

	Afyonkarahisar'a sosyal ve kültürel açıdan katkı sağladığını düşünüyorum.												
9	Afyonkarahisar'da yapılan turizm yatırımlarını yeterli buluyorum.	49	23.6	91	44.0	51	24.6	13	5.9	4	1.9	2.18	2-2
10	Afyonkarahisar'da bulunan turizm değerlerinin korunma altına alındığını düşünüyorum.	30	14.5	55	26.6	86	41.5	31	15.0	5	2.4	2.64	3-3
Afyonkarahisar'ın Turizmin Değeri		27	13.0	60	29.0	85	41.1	32	15.5	3	1.4	2.72	

OR: Ortanca, TD: Tepe Değeri

Tablo 2'den devam

Boyutlar	Maddeler	Cevap Seçenekleri										\bar{X}	OR-TD
		Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Afyonkarahisar'ın Turizm Varlıkları	11 Afyonkarahisar'da bulunan doğal turistik değerleri gezmekten zevk alırım.	2	1.0	15	7.2	47	22.7	107	51.7	36	17.4	3.77	4-4
	12 Yakınlarım Afyonkarahisar'ı ziyaret ettiğinde onlara Afyonkarahisar'ın doğal turistik değerlerini gezdirebilirim.	7	3.4	21	10.1	61	29.5	93	44.9	25	12.1	3.52	4-4
	13 Afyonkarahisar'daki doğal turistik değerlerin gezilip görülmesi gerektiğini düşünüyorum.	3	1.4	14	6.8	39	18.9	106	51.2	45	21.7	3.85	4-4
	14 Afyonkarahisar'ın doğal turistik değerlerinin tanıtımına yönelik yapılan gezilere katılırım.	5	2.4	33	15.9	60	29.0	85	41.1	24	11.6	3.43	4-4
	15 Afyonkarahisar'da bulunan kültürel turistik değerleri gezmekten zevk alırım.	3	1.4	12	5.8	47	22.7	108	52.2	37	17.9	3.79	4-4
	16 Yakınlarım Afyonkarahisar'ı ziyaret ettiğinde onlara Afyonkarahisar'ın kültürel değerlerini gezdirebilirim.	6	2.9	17	8.2	59	28.5	97	46.9	28	13.5	3.59	4-4
	17 Afyonkarahisar'daki kültürel turistik değerlerin gezilip görülmesi gerektiğini düşünüyorum.	-	-	12	5.8	40	19.3	112	54.1	43	20.8	3.89	4-4
	18 Afyonkarahisar'ın kültürel turistik değerlerinin tanıtımına yönelik yapılan gezilere katılırım.	8	3.9	32	15.4	55	26.6	76	36.7	36	17.4	3.48	4-4
Afyonkarahisar'ın Turizm Varlıkları		-	-	13	6.3	52	25.1	101	48.8	41	19.8	3.66	
Ölçek Geneli		-	-	34	16.4	102	49.2	66	31.8	5	2.5	3.14	

OR: Ortanca, TD: Tepe Değeri

Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplar incelendiğinde dikkati çeken bazı bulgular şöyle sıralanabilir (Tablo 2). Ölçeğin 9'uncu maddesi olan "Afyonkarahisar'da yapılan turizm yatırımlarını yeterli buluyorum" ifadesine verilen cevapların aritmetik ortalaması, ortanca ve tepe değeri incelendiğinde ($=2.18$, $OR=2$, $TD=2$), katılımcıların "katılmıyorum" düzeyinde görüş belirttikleri görülmektedir.

"Afyonkarahisar'da turizm faaliyetlerine değer verildiğini düşünüyorum" ifadesine (madde 3) katılımcıların verdikleri cevaplar istatistiksel olarak negatif bir eğilim göstermekte olup ($=2.47$, $OR=3$, $TD=3$), katılımcılar Afyonkarahisar'da turizm faaliyetlerine yeterli düzeyde değer verilmediğini düşünmektedir (Tablo 2).

"Afyonkarahisar'ın turistik değerlerinin etkili bir şekilde kullanıldığını düşünüyorum" (madde 6) ifadesinde katılımcıların verdikleri cevapların ortalama, ortanca ve tepe değeri incelendiğinde ($=2.46$, $OR=2$, $TD=3$), katılımcıların "katılmıyorum" düzeyinde görüş belirttikleri görülmektedir (Tablo 2).

Katılımcıların en yüksek ortalamayla cevap verdikleri maddelerin ortak özelliğinin, katılımcıların Afyonkarahisar'ın turistik varlıklarının ilgi çekiciliği ile alakalı olduğu söylenebilir. Ölçeğin 13'üncü maddesi "Afyonkarahisar'daki doğal turistik değerlerin gezilip görülmesi gerektiğini düşünüyorum" ($=3.85$, $OR=4$, $TD=4$) ve 17'nci madde olan "Afyonkarahisar'daki kültürel turistik değerlerin gezilip görülmesi gerektiğini düşünüyorum" ($=3.89$, $OR=4$, $TD=4$) ifadelerine katılıyorum düzeyinde cevap verilmiştir (Tablo 2).

Ölçekten elde edilen ilgi çekici bir diğer bulgu da katılımcıların Afyonkarahisar'ın turistik varlıkları konusunda başkalarına rehberlik yapabilmekte kendilerini yeterli görmeleridir.

Ölçeğin 12 ve 16'ncı maddeleri, katılımcıların yakınlarına Afyonkarahisar'ın doğal ve kültürel turistik varlıklarını tanıtmak konusunda kendilerini ne derecede yeterli gördüklerini sorgulamaktadır. Katılımcıların bu maddelere katılım düzeyleri (Madde 12: =3.52, OR=4, TD=4, Madde 16: =3.59, OR=4, TD=4) oldukça yüksektir (Tablo 2).

Araştırmanın daimi ikamet edilen yer değişkenine ilişkin bulgular Tablo 3'te gösterilmektedir. "Afyonkarahisar'ın turizm değeri" boyutunda hem daimi ikametgâhı Afyonkarahisar olan (=3.15), hem de Afyonkarahisar ilinde daimi olarak ikamet etmeyen öğrenciler (=2.62) "kısmen katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Katılımcıların bu boyutta verdikleri cevapların ortalamaları arasındaki fark istatistik açıdan anlamlıdır ($t=4.78$; $p=.00$). Bir başka ifade ile katılımcıların Afyonkarahisar'ın turizm değeri hakkındaki algıları Afyonkarahisarlı olup olmamaya göre farklılık göstermektedir, daimi ikametgâhı Afyonkarahisar olan öğrenciler bu konuda daha olumlu düşünceye sahiptir.

Tablo 3

İkamet Değişkenine Göre Boyutlar ve Ölçek Geneline Ait İstatistik Verilerin Dağılımı

Boyutlar	İkamet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Afyonkarahisar'ın Turizm Değeri	Afyon.	54	3.15	.66	205	4.78	.00*
	Diğer	153	2.62	.71			
Afyonkarahisar'ın Turistik Varlıkları	Afyon.	54	3.88	.57	205	2.92	.04*
	Diğer	153	3.59	.64			
Ölçek Geneli	Afyon.	54	3.44	.52	205	4.71	.00*
	Diğer	153	3.03	.56			

* $p<.05$

"Afyonkarahisar'ın turistik varlıkları" boyutunda ise hem daimi ikametgâhı Afyonkarahisar olan (=3.88), hem de daimi ikametgâhı Afyonkarahisar olmayan öğrenciler (=3.59) "katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir (Tablo 3). Daimi ikametgâhı Afyonkarahisar olan öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarının, daimi ikametgâhı Afyonkarahisar

olmayan öğrencilere göre belirgin şekilde yüksek olduğu ve bu farkın istatistik açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($t=2.92$; $p=.04$). Katılımcıların görüşleri aynı düzeyde olmakla birlikte daimi ikametgâhı Afyonkarahisar olan öğrencilerin Afyonkarahisar'ın turistik varlıkları hakkındaki düşünceleri daha olumludur.

Ölçek geneline verilen cevapların ortalamaları incelendiğinde ise Afyonkarahisarlı olan öğrenciler $=3.44$ ortalama ile "katılıyorum", Afyonkarahisar ili dışından gelen öğrenciler ise $=3.03$ ortalama ile "kısmen katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir (Tablo 3). Yapılan t testi sonucunda iki katılımcı grubu arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($t=4.71$; $p=.00$). Daimi ikametgâhı Afyonkarahisar olan öğrencilerin Afyonkarahisar'ın turizmi hakkındaki algıları belirgin şekilde daha olumludur.

Araştırmanın cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular Tablo 4'te gösterilmektedir. "Afyonkarahisar'ın turizm değeri" boyutunda hem kız ($=2.80$), hem de erkek öğrenciler ($=2.70$) "kısmen katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Katılımcıların bu boyutta verdikleri cevapların ortalamaları anlamlı farklılık oluşturmamaktadır ($t=0.91$; $p=.36$). Bir başka ifade ile katılımcıların Afyonkarahisar'ın turizm değeri hakkındaki algıları cinsiyet değişkenine göre benzer özellik göstermektedir.

Tablo 4

Cinsiyet Değişkenine Göre Boyutlar ve Ölçek Geneline Ait İstatistik Verilerin Dağılımı

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Afyonkarahisar'ın Turizm Değeri	Kız	131	2.80	.70	205	.918	.36
	Erkek	76	2.70	.79			
Afyonkarahisar'ın Turistik Varlıkları	Kız	131	3.73	.60	205	2.00	.04*
	Erkek	76	3.55	.68			
Ölçek Geneli	Kız	131	3.19	.55	205	1.72	.04*
	Erkek	76	3.05	.62			

* $p < .05$

"Afyonkarahisar'ın turistik varlıkları" boyutunda ise (Tablo 4) hem kız ($=3.73$) hem de erkek öğrenciler ($=3.55$) "katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Katılımcıların ortalamaları incelendiğinde kız öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamaları erkek öğrencilere göre belirgin şekilde yüksek olduğu ve bu farkın istatistik açıdan anlamlı olduğu görülmektedir ($t=2.00$; $p=.04$). Katılımcıların görüşleri aynı düzeyde olmakla birlikte kız öğrencilerin Afyonkarahisar'ın turistik varlıkları hakkındaki düşünceleri erkek öğrencilere göre daha olumludur.

Ölçek geneline verilen cevapların ortalamaları incelendiğinde ise kız ve erkek öğrencilerin (kız $=3.19$ ve erkek $=3.05$) "kısmen katılıyorum" düzeyinde görüş belirttikleri belirlenmiştir (Tablo 4). Yapılan t testi sonucunda iki katılımcı grubu arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($t=1.72$; $p=.04$). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Afyonkarahisar turizmi hakkındaki algılarının orta düzeyde olduğu fakat kız öğrencilerde bu algının daha yüksek gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Sınıf düzeyi değişkenine göre ölçekten elde edilen verilerin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 5'te görülmektedir. Buna göre "Afyonkarahisar'ın turizm değeri" boyutunda 1. sınıf öğrencileri ($=2.85$), 2. sınıf öğrencileri ($=2.66$), 3. sınıf öğrencileri ($=2.75$), 4. sınıf öğrencileri ($=2.76$) "kısmen katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Sınıf düzeyine göre verilen cevapların ortalamaları arasındaki farklar istatistik açıdan anlamlı değildir ($F=.72$; $p=.53$). Bir başka ifadeyle öğrencilerin Afyonkarahisar'ın turizm değeri hakkındaki algıları sınıf düzeyine göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 5

Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Boyutlar ve Ölçek Geneline Ait İstatistik Verilerin Dağılımı

Boyut	Sınıf	N	\bar{X}	SS	Varyansın Kaynağı		K T	sd	K O	F	P
Afyonkarahisar'ın Turizm Değeri	1	57	2.85	0.78	Gruplar arası	1.189	3	.396	.727	.53	
	2	62	2.66	0.65	Gruplar içi	110.618	203	.545			
	3	41	2.75	0.68	Toplam	111.806	206				
	4	47	2.76	0.82							
Afyonkarahisar'ın Turistik Varlıkları	1	57	3.71	.77	Gruplar arası	.831	3	.272	.671	.57	
	2	62	3.57	.61	Gruplar içi	83.720	203	.412			
	3	41	3.68	.53	Toplam	84.551	206				
	4	47	3.72	.58							
Ölçek Geneli	1	57	3.21	.68	Gruplar arası	.942	3	.314	.933	.42	
	2	62	3.04	.53	Gruplar içi	68.329	203	.337			
	3	41	3.13	.50	Toplam	69.271	206				
	4	47	3.18	.55							

Araştırtmanın “Afyonkarahisar'ın turistik varlıkları” boyutundaki istatistik veriler incelendiğinde (Tablo 5) ise 1. sınıf (=3.71), 2. sınıf (=3.57), 3. sınıf (=3.68) ve 4. sınıf öğrencilerinin (=3.72) “katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Sınıf düzeyine göre bu boyutta verilen cevapların ortalamaları arasındaki farklar tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre anlamlı değildir (F=.67; p=.57). Bir başka ifadeyle örnekleme alınan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Afyonkarahisar'ın turistik varlıkları hakkındaki algıları olumlu yönde yüksektir ve istatistik açıdan sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Ölçek maddelerinin tümü dikkate alındığında (Tablo 5) katılımcı grupların verdikleri cevapların ortalamaları sırasıyla =3.21, =3.04, =3.13 ve =3.18'dir ve öğretmen adayları tüm sınıflarda “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Sınıf düzeyine göre bu boyutta verilen cevapların ortalamaları arasındaki farklar tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre anlamlı değildir (F=.93; p=.42). Bir başka ifadeyle örnekleme yer alan

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Afyonkarahisar'ın turizmi hakkındaki algıları orta düzeydedir ve sınıf düzeyine göre farklılık göstermemektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına göre Afyonkarahisar'daki turizm faaliyetleri orta düzeyde gelişme göstermiştir. Katılımcıların bu görüşleri üzerinde tesis ve tanıtımın yetersiz olduğunu düşünmeleri etkili olmaktadır. Nitekim Kervankıran ve Özdemir'in (2013) çalışmasına göre Afyonkarahisar'ı ziyaret eden turistler genel itibariyle buradaki turizm faaliyetlerinden memnun kalmakta fakat tesis, çevre düzenlemeleri ve tanıtım açısından iyileştirmeler gerektiğini düşünmektedirler.

Bununla birlikte katılımcılar Afyonkarahisar'ın turizm açısından önemli kaynaklara sahip olduğunu da belirtmektedirler. Sosyal Bilgiler öğretmen adayları Afyonkarahisar turizmi hakkında genel olarak olumlu bir algıya sahiptir. Literatürdeki diğer bazı çalışmalarda da; yerel halk, turizmi ekonomik gelişim sağlayan bir araç olarak görmektedir. Bu durum da genellikle halkın yerel turizm hakkında olumlu düşüncelere sahip olmalarını sağlamaktadır (Özdemir ve Kervankıran, 2011; Varnacı Uzun ve Somuncu, 2011). Fakat bu değerlendirme daha çok turizmin ildeki ekonomik öneminden kaynaklanmaktadır. Çünkü katılımcılar Afyonkarahisar'da turistik açıdan değerlendirilebilecek önemli potansiyel kaynaklar olduğu ancak henüz bu kaynakların yeterince değerlendirilemediği düşüncesindedirler.

Boğan ve Sarıışık'a (2016) göre yerel halkın yaşadığı çevredeki turistik unsurları daha iyi tanınması ve onlara değer vermesi turizm ve turistik değerler hakkındaki görüşlerinin olumlu olmasını sağlamaktadır. Bu çalışmada da daimi ikametgâhı Afyonkarahisar olan öğrencilerin Afyonkarahisar turizmi hakkındaki algıları belirgin şekilde daha olumludur.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise katılımcıların başkalarına Afyonkarahisar turizmi hakkında üst düzey bilgi verebilecek donanıma sahip olduklarını düşünmeleridir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının turizme karşı algı ve tutumlarının olumlu olması, turistik faaliyetlerde yeterliliklerinin yüksek olduğunu düşünmeleri temelde anabilim dalında aldıkları derslerin turizm ile oldukça bağlantılı ve çeşitli olmasıyla ilişkilendirilmektedir (Ablak, Dikmenli ve Çetin, 2014; Çetin ve Akkaya, 2013; Dinç, Erdil ve Keçe, 2011; Karakuş, Çepni ve Kılcan, 2011). Bu da öğretmen adaylarının turizm faaliyetleri ile ilgili bilgi ve beceriler hakkında kendilerine olan güven duygusunun gelişmesiyle sonuçlanmaktadır. Bu sonuç öğretmen adaylarının öğrendikleri bilgileri uygulama alanına geçirmekte kendilerine güvendiklerini göstermektedir ki bu durum bilginin bilince dönüştüğü üst düzey düşünme becerileriyle tanımlanır (Demirkaya, 2015). Bununla birlikte bireyin kendi bilinç düzeyi hakkında olumlu fikre sahip olması gerçekte böyle olduğu anlamına gelmez (Keçe, 2015). Dolayısıyla katılımcıların Afyonkarahisar turizmi hakkındaki değerlendirmelerini nesnel ölçütlere göre yapıp yapmadığını belirlenmesine odaklanan ileri araştırmalar bu bağlamda önem taşımaktadır.

Cinsiyet değişkeninde ise kız öğrencilerin erkeklere göre daha olumlu görüşe sahip olduğu belirlenmiştir. Bu farkın oluşmasında kız öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere daha fazla merak ve ilgi duymalarının etkili olduğu düşünülebilir. Çünkü kadının toplum içindeki yeri ve rolleri göz önünde bulundurulduğunda evine kapanmış bireyde yeni yerleri ziyaret etmeyi güdüleyen merak hissinde artış görülmektedir, aynı zamanda turistik çekicilikler ise merak ve ilginin kolayca yönelebildiği unsurlardır (Tütüncü, vd., 2011). Alaeddinoğlu'nun (2008) çalışmasına göre ise kadınların turizme bakış açısı erkeklere göre daha olumludur ve kadınlar turistik faaliyetlerde iletişime daha açık bireylerdir. Sınıf düzeyi değişkeninde ise sınıflar arasında katılımcı görüşleri farklılaşmamaktadır.

Etkili bir eğitim için öğrenenlerin yaparak ve yaşayarak öğrenmesi mevcut öğretim programlarının temel ilkeleri arasında yer aldığı gibi turizm eğitiminde de bir gereklilik olarak görülmektedir (Çınar, 2013; Keçe, 2015). Dolayısıyla turistik yerlere yapılacak yakın çevre gezilerinin öğretmen adaylarına turistik değerlere ve turizm faaliyetine değer verme konusunda önemli katkı sağlayacağı düşünülebilir (Ablak, Dikmenli ve Çetin, 2014; Çetin ve Akkaya, 2013; Keçe, 2015). Bu yüzden birinci sınıftaki Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına yaşadıkları şehri tanıtacak geziler düzenlenmesi gözlem, bilimsel araştırma, problem çözme becerileri kazandırma ve temel mesleki deneyim edinmenin (Bilen, 1999; Girgin, Sever ve Gök, 2003; Lai, 1999; Lonergan ve Andresen, 1988; Pawson ve Teather, 2002; Sibley, 2003) yanı sıra turizm bilinci gelişimine de katkı sağlayacaktır. Çünkü bu geziler aynı zamanda turistik değer taşıyan mekânları da kapsamaktadır. Gezilerin organizasyon ve finansmanının fakülteler tarafından yapılması da bu tür etkinliklere katılımın artmasına ve katılımcıların yaşadıkları çevre hakkında daha doğru ve ilk elden bilgiye ulaşmasına aynı zamanda olumlu tutum geliştirmesine de katkı sağlayacaktır. Bu tür gezilerde, etkinliği planlayan öğretim elemanının kontrolünde gezi öncesi araştırma yapılması ve gezi sonrasında araştırma raporu hazırlanması, öğrencilerin bilimsel yöntemi kullanmasını sağlayarak öğretimin hedeflerine ulaşmasında etkili olmaktadır (Doğanay, 2002; Koca, 2014). Dolayısıyla bu tür öğretim etkinliklerinde öğrencilerin gezi öncesi araştırma yapması ve gezi sonrası gözlem raporları hazırlaması kuvvetle tavsiye edilen bir durumdur. Organizasyonun fakülteler tarafından yapılamadığı durumlarda öğretim elemanlarının planlamasıyla gerçekleştirilecek bağımsız küçük grup gezileri faydalı olacaktır. Bu küçük gruplarda fakültenin bulunduğu ilde ikamet eden öğrencilerin bulunması da uygulamada kolaylık sağlayacaktır.

Kaynakça

- Ablak, S., Dikmenli, Y. ve Çetin, T. (2014). Üniversite öğrencilerinin Kırşehir'in tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik farkındalıkları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2) 171-186.
- Afyonkarahisar İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü İstatistikleri 2015. (2015). Erişim tarihi: 15.02.2017, <http://www.afyonkulturturizm.gov.tr/TR,158749/kultur-turizmistatistikleri.html>.
- Alaeddinoğlu, F. (2008). Sivas kentinde halkın turiste ve turizme bakışı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-23.
- Arseven, A. D. (2001). *Alan araştırma yöntemi*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Bilen, M. (1999). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Boğan, E. ve Sarıışık, M. (2016). Yerel halkın turizm faaliyetine yönelik görüş ve algılamalarının belirlenmesi üzerine Alanya'da bir araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12, 325-342.
- Boyacı, A. (2006). *İlköğretim örgütlerinin performans yönetim sistemi süreçleri açısından değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 98.
- Bozdağ, M. (2009). *Afyonkarahisar Frig Vadisi İhsaniye, Afyonkarahisar İli Frig Vadisi kültür envanteri*. Afyonkarahisar: Afyonkarahisar Valiliği Kültür Yayını.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (Genişletilmiş 18. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çetin, T. ve Akkaya, M. (2013). The awareness of the university students about of the cultural Heritage and the touristic values of Turkey in Unesco World Heritage List. In *The Science and Education at The Beginning of The 21st Century in Turkey* (pp. 641-660). O. Strelava, İ. Hristov, K. Mortan, P. Peeva, R. Sam, N. Sam, E. Galay ve E. Atasoy (Ed.), St. Kliment Ohridski University Press, Sofya.

- Çınar, K. (2013). *Examining the elementary social sciences attainments for the development of tourism awareness*. International Symposium on Changes and New Trends in Education. 22-24 November, Konya.
- Demirkaya, H. (2015). Sosyal bilgilerde düşünme ve soru sorma becerileri. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 399-435), Ankara: Pegem Akademi.
- Dinç, E., Erdil, M. ve Keçe, M. (2011). Uşak üniversitesi öğrencilerinin tarihi ve kültürel eserler hakkındaki ilgi ve farkındalıklarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 267-285.
- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü V. Bölge Müdürlüğü. (2013). Afyonkarahisar İli Doğa Turizmi Master Planı (2013 – 2023). Erişim tarihi: 16.12.2016, <http://bolge5.ormansu.gov.tr/5bolge/Files/resimliHaber/MasterPlan/AfyonkarahisarDTMP.pdf>.
- Doğanay, H. (2002). *Coğrafya öğretim yöntemleri* (5. Baskı). Erzurum: Aktif Yayınevi.
- Doğanay, H. ve Zaman, S. (2013). *Türkiye turizm coğrafyası* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime giriş*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Field, A. (2006). *Discovering statistics using SPSS*. Thousand Oak, CA: Sage.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (1996). *How to design and evaluate research in education*, New York: Mc Graw Hill.
- Girgin, M., Sever, R. ve Gök, Y. (2003). Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi ve Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi coğrafya öğrencilerinin mesleki uygulama gezilerine ilişkin görüşleri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10, 7-20.
- İlgar, Y. (2001a). Afyonkarahisar'da mezarlıklar ve türbeler. *Afyonkarahisar Kütüğü* (cilt I) içinde (s. 341-359). Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayın No: 35.

- İlgar, Y. (2001b). Afyonkarahisar'da şehitlikler. *Afyonkarahisar Kütüğü* (cilt I) içinde (s. 439-451). Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayın No: 35.
- İlgar, Y. ve Karazeybek, M. (2001). Afyonkarahisar'da cami ve mescitler. *Afyonkarahisar Kütüğü* (cilt I) içinde (s. 295-341). Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayın No: 35.
- Kaptan, S. (2000). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri* (11. baskı). Ankara: Bilim Yayınevi.
- Karakuş, U., Çepni, O. ve Kılcan, B. (2011). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin turizme yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Safranbolu'da nicel bir çalışma). *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4, 85-95.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi* (25. basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keçe, M. (2015). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik ilgi ve farkındalıkları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 131-149.
- Kervankıran, İ. ve Özdemir, M. A. (2013). Turizm yönüyle gelişmekte olan Afyonkarahisar ilinde turist algısı üzerine bir araştırma. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 27, 117-142.
- Kervankıran, İ. (2011). *Afyonkarahisar ilinin başlıca doğal, tarihi ve kültürel kaynaklarının sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Kervankıran, İ. (2014). Afyonkarahisar ili turizminin Türkiye turizmindeki yeri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(32), 171-192.
- Koca, N. (2016). Afyonkarahisar ekmek kültüründe coğrafi faktörlerin etkisi. H. Babacan ve S. Özer (Ed). *Sosyal ve Liberal Bilimlerde Yeni Yönelimler* (İkinci Cilt) içinde (s. 423-446). Ankara: Gece Kitaplığı.

- Koca, M. K. (2014). *Arazi çalışması temelli öğretim etkinliklerinin Sosyal Bilgiler dersine uygulanabilirliği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2007). Türkiye turizm stratejisi 2023 eylem planı 2007-2013. Erişim tarihi: 20.12.2016, s:22.<https://www.kultur.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023.pdf.pdf?0>.
- Lai, K. C. (1999). Freedom to learn: A study of the experiences of secondary school Teachers and students in a geography field trip. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 8(3), 239-255.
- Lonergan, N. ve Andresen, L. W. (1988). Field-based education: Some theoretical considerations, *Higher Education Research and Development*, 7, 63–77.
- Maviş, F. , Kozak S. (1992). *Meslek yüksekokullarında turizm programı ve Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu Turizm Otelcilik ders programı*. Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop (s. 169-172). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- MEB (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi (6-7. Sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Olçay, A. (2008). Türk turizmde eğitimin önemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7(2), 383-390.
- Özdemir, M. A. ve Kervankıran, İ. (2011). Turizm ve turizmin etkileri konusunda yerel halkın yaklaşımlarının belirlenmesi: Afyonkarahisar örneği. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24, 1-25.
- Özdemir, M. A. ve Kervankıran, İ. (2012). Afyonkarahisar ilinin turizm gelişimi ve çekicilikleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 123-142.
- Özdemir, T. (2001). Afyon ili termal turizm potansiyeli. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

- Özgüç, N. (2007). *Turizm coğrafyası, özellikler ve bölgeler (5.Baskı)*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Pawson, E. ve Teather, E. K. (2002). Geographical expeditions': Assessing the benefits of a student-driven fieldwork method. *Journal of Geography in Higher Education*, 26(3), 275-289.
- Sel, H. (2001). Afyonkarahisar'da sivil mimari. *Afyonkarahisar Kütüğü (cilt I)* içinde (427-439). Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayın No: 35.
- Sibley, S. (2003). *Professional development for teachers: Teaching and assesing skills in geography*. Cambridge: Cambridge Univesity Press.
- Streiner, D. L. (1994). Figuring out factors: The use and misuse of factor analysis. *Canadian Journal of Psychiatry*, 39, 135-140.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. London: Pearson Education Limited.
- Taş, B. (2012). Afyonkarahisar ilinde termal turizmin gelişimi. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 139-152.
- Tütüncü, Ö., Aydı, İ., Küçükusta, D., Avcı, N. ve Taş, İ. (2011). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurların analizi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(2), 69-83.
- Uyan, M. (2001). Afyonkarahisar'da ulaşım, haberleşme ve turizm. *Afyonkarahisar Kütüğü (cilt II)* içinde (435-495). Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayın No: 35.
- Varnacı Uzun, F. ve Somuncu, M. (2011). Kültürel peyzajın korunması ve turizm ilişkisi bağlamında yerel halkın görüşleri: Ihlara vadisi örneği. *Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi*, 3(2), 21-36.

Ünlüöner, K. (1993). Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde turizm eğitim ve öğretimi. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6, 497–521.

Üyümez, M. ve Kaya, F. (2001). Afyonkarahisar’da su mimarisi. *Afyonkarahisar Kütüğü* (cilt I) içinde (s. 385-415). Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayın No: 35.

Extended Abstract

The topics about Tourism have important place in social studies education program. In this regard, three of eight learning fields, six of the skills intended to be gained by students and also eight of the values are implicitly or explicitly related to tourism or touristic entities. Further, the learning objectives in 5th, 6th and 7th class social science courses are 123, and 55 of these aim to bring students in tourism conscience by the content belonging to different social science disciplines. As a result, determination of the perception of pre-service social studies teacher on tourism will give field instructors some idea about how these pre-service teachers will gain the information and skills which they will use throughout their career. For this, The aim of this study is to explicit views of pre-service social studies teachers on tourism and touristic assets in Afyonkarahisar, Turkey. In addition, the effects of gender, grade level and permanent domicile were investigated.

Participants were 207 pre-service social studies teachers studying at Afyon Kocatepe University. The KMO value calculated for the Likert-type survey was .865 and the Bartlett's test of sphericity was significant ($p=.00$). The reliability coefficient of the bi-dimensional survey consisting of 18 items was found as .88. Survey items were found to be valid and reliable based on the results of reliability and factor analyses. The data obtained as the result of the questionnaire was analyzed by using a statistical program. According to the normality tests, the data obtained from the questionnaire is normally distributed. By using independent sample t-test and one-way ANOVA the data was analyzed. According to pre-service social studies teachers participated in the research, tourism activities in Afyonkarahisar have developed by intermediate level. This because they think that facilities and advertisement is not sufficient in the city. Moreover, the participants know that Afyonkarahisar has important resources for tourism. Pre-service social studies teachers generally have positive perception about tourism in Afyonkarahisar. However, this evaluation is based on the importance of tourism in economics of the province. The participants believe that Afyonkarahisar possesses

important potential, which can be utilized to improve tourism, but, these resources have not been used effectively yet.

The opinions of the students, who are permanent residents in Afyonkarahisar, are significantly more positive. This result may stem from the fact that residents are much more aware of their surroundings and livelihood. In gender variable, female students have more positive opinions. Further, in class level, there is no significant difference.

For effective education, while learning by doing and living is considered as one of the basic principles of current education program, it is also necessary in social science and tourism education (Çınar, 2013; Keçe, 2015). For this reason, organizing trips, which will introduce the city to the first year students, will be very beneficial for improving tourism perception. These trips also include places that can be considered as touristic. Further, if faculties can organize and finance these trips, it will be very beneficial for students to reach correct information from the first hand, and also for developing positive attitude and increasing the participation. In case that faculties do not organize the trips, independent small group trips, which are planned by instructors, will be useful. In these small groups, the participation of the students, who are residents of the city, will simplify the application. In both cases, it will be effective in achieving the aim if students make pre-trip research about the city and prepare an observation report after their tour.

Another important result obtained in the research is that the participants believe that they are capable of giving senior information about tourism in Afyonkarahisar to others. This result indicates that the pre-service social studies teachers trust themselves about transmitting the knowledge to application, so this is identified as high order thinking skills in which knowledge transforms into conscience (Demirkaya, 2015). On the other hand, having positive vision about their own conscience level does not imply that this is true (Keçe, 2015). Accordingly, it is also important whether the participants make their judgements objectively about tourism in Afyonkarahisar. For this, a research, which measures the awareness of the teacher candidates about the topic by determining the knowledge level of the candidates about tourism, the validity of these knowledge and their solution proposals for the problems, is suggested.